

Kognitivní antropologie

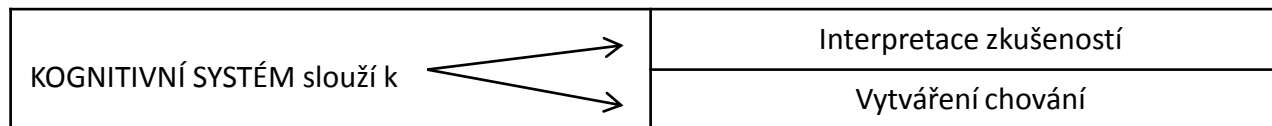
(nová etnografie)

Nová etnografie

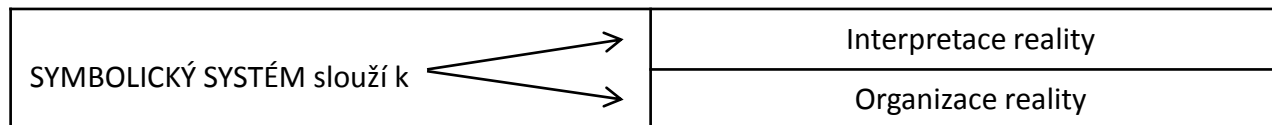
- 60. léta 20. století
- několik směrů: kognitivní antropologie, symbolická antropologie, etnosémantika, etnověda, etnografie řeči
- kultura jako ideový systém
- kultura jako symbolický a kognitivní systém sdílený členy určité společnosti
- vliv filozofických škol (novokantovci, hermeneutika, analytická filozofie, sémantika, fenomenologie)
- antropologické sepětí s lingvistikou – teorie lingvistického relativismu, koncepce generativní transformační gramatiky
- kognitivní psychologie

- kritika výzkumných metod tradiční antropologie
- sociální a politické pozadí

- nové pojetí pojmu kultura

Nová etnografie

- zúžení pojmu kultura tak, aby zahrnoval méně a odhaloval více
- jednotlivé kultury jsou jedinečnými systémy znalostí, symbolů, kategorií, pravidel a organizačních principů chování, které si člověk osvojil jako člen určité společnosti
- kognitivní systém (antropologie) – kultura jako systém sdílených znalostí

- symbolický systém (antropologie) – kultura jako systém symbolů a významů

- lingvistika
- jazykové struktury přímo odrážejí principy, na nichž je založeno lidské myšlení
- folktaxonomie
- kulturní gramatika – pevný a omezený soubor principů a pravidel každé společnosti

Nová etnografie

- Kenneth L. Pike (1912-2000)
- emická deskripce kultury – vnitřní, imanentní aspekt zkoumaného sociokulturního systému
- etická deskripce kultury – vnější aspekt zkoumané reality

- předmětem výzkumu jsou domorodé jazyky
- rekonstrukce sémantické oblasti kultury
- komponentní analýza
- východiska kognitivní antropologie
  - systém sdílených znalostí
  - kulturní gramatika
  - folktaxonomie
  - emická deskripce
  - komponentní analýza

Kognitivní antropologie

- studium vztahů jazyka a kultury prostřednictvím výzkumu kognitivních systémů, zejména modelů lidského vnímání a myšlení v různých společnostech
- cílem výzkumu je zjistit, jak příslušníci určité kultury vnímají, popisují a vysvětlují svůj svět a jak tyto noetické struktury determinují interpretaci sociální zkušenosti a chování člověka v dané společnosti

- sémantická analýza domorodých terminologických systémů (folktaxonomie)
- součástí antropologického výzkumu se stává pár „otázka – odpověď“
- vhodnost dotazu
- kontrolní zjišťování – rekonstrukce sémantické oblasti – sémantický model
- kontrast a inkluze

- zúžení pojmu kultura na kognitivní systém (souhrn znalostí, zkušeností, víry a hodnot sdílený členy určité společnosti)

Ward Hunt Goodenough (*1919)

- kognitivní teorie kultury
- rozdíl mezi vzorci chování a vzorci pro chování
- jevový řád (materiální systém společnosti)
- ideační řád (nemateriální systém společnosti)
- kultura jako systém sdílených myšlenek
- kultura společnosti se skládá z toho, co člověk musí vědět nebo v co musí věřit, aby mohl jednat způsobem přijatelným pro členy své společnosti; kultura není materiální jev, neskládá se ze situací, osob, chování nebo emocí... je spíše organizací a formou těchto věcí tak, jak existují v myslích lidí... modelem pro jejich vnímání, uvědomění, spojování a interpretaci
- antropologický popis kultury představuje teoretickou abstrakci a konstrukci zahrnující idealizované kompozitum sdílených kognitivních modelů jednotlivých členů společnosti
- kulturní kódy

Ward Hunt Goodenough (*1919)

- implicitní a explicitní formy kultury
- kultura jako kognitivní mapa sloužící jako návod pro vytváření sociálního chování a interpretaci našich zkušeností
- kultura není jednoduchou kognitivní mapou – lidé nejsou pouze čtenáři mapy, ale také jejím tvůrcem
- kultura proto vytváří soubory principů pro tvorbu kognitivních map a navigací

- vztah kultura – společnost
  - analýza kultury vychází ze studia sdílených obsahů vědomí a ústí v rekonstrukci abstraktních kognitivních systémů, myšlenkových kódů, na jejichž základě spolu lidé určité společnosti vzájemně jednají a jejichž prostřednictvím vnímají a interpretují svět, který je obklopuje
  - analýza sociálního systému a sociální struktury je zaměřena na studium reálných vztahů mezi lidmi a usiluje o vybudování abstraktního modelu sociálních sítí, statusů a rolí

Etnověda a etnosémantika

- Harold C. Conklin, Brent Berlin, Paul Kay
- studium emických principů klasifikace a konceptualizace, jejichž prostřednictvím členové určité společnosti popisují a interpretují svět, který je obklopuje
- folktaxonomie
- obecná taxonomie a komponentní analýza

- etnosémantika – sémantická analýza terminologických systémů a studium role významů pojmů a kategorií v kognitivních systémech různých kultur
- cílem je zjistit, jak příslušníci určité kultury vnímají, popisují a hodnotí přírodní a sociokulturní realitu a jaký význam připisují světu, který je obklopuje

- Floyd G. Lounsbury, Robbins Burling, Benjamin N. Colby

Kognitivní antropologie

- 60. léta 20. století
- kultura jako ideový systém
- antropologické sepětí s lingvistikou – teorie lingvistického relativismu, koncepce generativní transformační gramatiky
- nové pojetí pojmu kultura

K. L. Pike

Emická a etická deskripce kultury

W. H. Goodenough

Kultura jako kognitivní systém – ideační řád